

Daniel Kitabı - İyirmi Beşinci Nömrə

Babylonun Süqutunun Aşkarlanması: Navuxodonosordan Belşassara qədər peyğəmbərlik bir keçid

Jeff Pippenger

2023-12-20

Beşinci fəsildə Belşassarın süqutu dördüncü fəsildə Navuxodonosorun süqutu ilə əvvəlcədən tipoloji olaraq göstərilmişdi.

“Babilin son hökmdarına da, tipoloji baxımından birincisinə olduğu kimi, ilahi Gözətçinin hökmü gəlmişdi: ‘Ey padşah, ... sənə deyilmişdir: padşahlıq səndən ayrılmışdır.’ Daniel 4:31.” Prophets and Kings, 533.

Nebukadnezar yetmiş il hökm sürən padşahlığın başlanğıcını, Belşassar isə sonunu təmsil edir və beləliklə Vəhy kitabının on üçüncü fəslindəki yer vəhşisinin (Birləşmiş Ştatların) hökmranlığını simvollaşdırır; bu hökmranlıq Surun fahişəsinin (papalığın) unudulduğu müddət ərzində davam etməli idi.

Və o gün belə olacaq ki, Sur yetmiş il ərzində, bir padşahın günlərinə görə, unudulacaq; yetmiş ilin sonunda isə Sur fahişə kimi nəğmə oxuyacaq. Yeşaya 23:15.

Buna görə də Navuxodonosor Amerika Birləşmiş Ştatlarının başlanğıcını, Belşassar isə Amerika Birləşmiş Ştatlarının sonunu təmsil edir. Navuxodonosor Respublikaçı buynuzun başlanğıcını və Protestant buynuzun başlanğıcını təmsil edir. Belşassar isə Respublikaçı və Protestant buynuzun sonunu təmsil edir.

Navuxodonosorun üzərinə gətirilən hökm “yeddi vaxt” idi. Navuxodonosorun iki min beş yüz iyirmi gün ərzində bir vəhşi heyvan kimi yaşaması hekayəsi, William Miller tərəfindən Levililər iyirmi altıdakı “yeddi vaxt”ın tətbiqində istifadə edilmişdir, hərçənd o, Belşassarın hökmündə simvolizə olunan iki min beş yüz iyirmi məsələsinə toxunmamışdır.

Və yazılmış yazı bu idi: MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN. Sözüün təfsiri budur: MENE; Allah sənə padşahlığını sayıb başa çatdırdı. TEKEL; sən tərəzilərdə çəkildin və əskik tapıldın. PERES; sənə padşahlığın bölündü və madaylılarla farslara verildi. Daniel 5:25–28.

Danielin divardakı müəmmalı yazıya verdiyi təfsirdən əlavə, “mene” və “tekel” sözləri çəki ölçüsünü ifadə edir və həmin sözlər eyni zamanda müəyyən bir pul dəyərini də təmsil edir (Çıxış 30:13, Yezekeel 45:12). Bir “mene” əlli şəkə, yaxud min geraya bərabərdir. Buna görə də “mene, mene” iki min geraya bərabər olur. Bir “tekel” iyirmi geradır. Deməli, “mene, mene, tekel” iki min iyirmi geraya bərabərdir. “Upharsin” “bölmək” deməkdir və buna görə də bir “mene”nin yarısı mənasını daşıyır və beş yüz geranı təmsil edir. Birlikdə onlar iki min beş yüz iyirminin cəmini təmsil edir.

Bacı Uaytın son istinadı Belşassarın Navuxodonosor tərəfindən təmsil olunduğunu göstərir, lakin daha dəqiq desək, o, onların ortağ mühakiməsini vurğulayır və hər iki mühakimə Levililər iyirmi altının “yeddi vaxtı”nın rəmzi kimi təqdim olunur. Müqəddəs Yazılarda Levililər iyirmi altının “yeddi vaxtı”nı ifadə etmək üçün işlədilən bir neçə termin vardır. Yeremya bunu Allahın qəzəbi kimi təqdim edir.

Rəbb qəzəbi günündə Sion qızını necə də buludla örtmüş, İsrailin gözəlliyini göydən yerə atmış və Öz ayaqlarının kürsüsünü yada salmamışdır! Rəbb Yaqubun bütün məskənlərini udmuş, rəhm etməmişdir; Yəhuda qızının istehkamlarını qəzəbində yerlə-yeksan etmiş, onları yerə endirmişdir; padşahlığı və onun rəhbərlərini murdarlamışdır. O, şiddətli qəzəbində İsrailin bütün qüdrətini kəsib atmışdır; düşmən qarşısından sağ əlini geri çəkmiş və Yaquba qarşı ətrafı yeyib-yaxan alovlu od kimi yanmışdır. Yayını düşmən kimi gərmiş, sağ əlini əleyhdar kimi qaldırmış və Sion qızının çadırında gözə xoş görünən hər şeyi qırmışdır; qəzəbini od kimi tökmüşdür. Rəbb düşmən kimi oldu; İsraili uddu, onun bütün saraylarını uddu; istehkamlarını dağıtdı və Yəhuda qızında matəmi və fəryadı artırdı. Öz çadırını bağdakı köşk kimi zorla söküb atdı; yığıncaq yerlərini məhv etdi; Rəbb Sionda bayramları və şənbələri unutturdu və qəzəbinin hiddətində padşaha da, kahinə də nifrət etdi. Rəbb Öz qurbangahını rədd etdi, müqəddəs məkanından ikrah etdi, onun saraylarının divarlarını düşmənin əlinə verdi; onlar Rəbbin evində təntənəli bayram günündə olduğu kimi səs-küy saldılar. Rəbb Sion qızının divarını dağıtmağı qərara aldı; ölçü ipini çəkdi, məhv etməkdən əlini geri çəkmədi; buna görə də səddi və divarı matəm tutdurdu; onlar birlikdə taqətdən düşdülər. Mərsiyələr 2:1–8.

Rəbbin qəzəbi “Onun qəzəbinin hiddəti” kimi təqdim olunur və Onun qəzəbi İsrailin həm şimal padşahlığı, həm də cənub padşahlığı üzərində icra olundu. Buna görə də Daniel kitabı “birinci” və “sonuncu” hiddəti qeyd edir. Yeremya, Rəbbin Öz seçilmiş xalqına qarşı qəzəbini icra etdiyi zaman “uzatdığı” bir “xətt”i qeyd edir. Həmin xəttə Padşahlar ikinci kitabında da istinad olunur.

Və Rəbb Öz qulları olan peyğəmbərlər vasitəsilə belə dedi: «Yəhuda padşahı Mənəssə bu iyirənclikləri etdiyinə, özündən əvvəl olan Emorilərin etdiklərinin hamısından daha artıq pislik etdiyinə və Yəhudanı da öz bütlləri ilə günaha batırdığına görə, buna görə də İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: Budur, Mən Yerusəlimin və Yəhudanın üzərinə elə bir bəla gətirirəm ki, onu eşidən hər kəsin hər iki qulağı cingildəyəcək. Mən Samariyanın ölçü ipini və Axav nəslinin şaqulunu Yerusəlimin üzərinə çəkəcəyəm; bir adam qabı silib, onu tərsinə çevirərək necə silərsə, Mən də Yerusəlimi elə siləcəyəm. Mən irsimin qalığını tərk edəcəyəm və onları düşmənlərinin əlinə verəcəyəm; onlar bütün düşmənləri üçün qənimət və talan olacaqlar». 2 Padşahlar 21:10–14.

Musanın “yeddi dəfə”si olan Allahın qəzəbinin “ölçü ipi” əvvəlcə şimal səltənətinin (Əhəb nəslinin) üzərinə çəkildi, sonra isə Yəhudanın üzərinə. Levililər iyirmi altıncı fəsildən çıxarılan “yeddi dəfə” üçün başqa bir Müqəddəs Kitab termini “səpələnmiş” sözüdür.

O zaman Mən də sizə qəzəblə qarşı çıxacağam; və Mən, bəli Mən, günahlarınıza görə sizi yeddiqat cəzalandıracağam. Oğullarınızın ətinə yeyəcəksiniz, qızlarınızın ətinə də yeyəcəksiniz. Sizin uca yerlərinizi dağıdacağam, bütllərinizi kəsib yıxacağam, cəsədlərinizi bütllərinizin cəsədləri üzərinə atacağam və canım sizdən ikrah edəcək. Şəhərlərinizi viran qoyacağam,

müqəddəs məkanlarınızı xarabalığa çevirəcəyəm və xoş ətiqlərinizin qoxusunu almayacağam. Ölkəni viranəliyə çevirəcəyəm; orada yaşayan düşmənləriniz buna heyrətdə qalacaqlar. Sizi millətlər arasına səpələyəcəyəm və arxanızca qılınc çəkəcəyəm; ölkəniz viran, şəhərləriniz xaraba olacaq. O zaman ölkə, viran qaldığı bütün müddət ərzində və siz düşmənlərinizin torpağında olduğunuz zaman, öz şənblərindən zövq alacaq; bəli, o zaman ölkə dincələcək və öz şənblərindən zövq alacaq. Viran qaldığı bütün müddət ərzində o dincələcək; çünki siz onun üzərində yaşadığınız zaman sizin şənblərinizdə dincəlməmişdi. Levililər 26:28–35.

Müşrik xalqlar arasına səpələnmə Yehoyaqimin əsirliyi zamanı Danielin Babilə qul kimi aparılması ilə onun üçün yerinə yetdi. Sonra Daniel “düşmənlərin torpağında” ikən torpaq dincəldi və “öz şənblərindən” həzz aldı. İkinci Salmələr bizə bildirir ki, bu müddət Yereyanın yetmiş ili idi; Daniel bunu doqquzuncu fəsildə dərk etməyə başladı.

Qılıncdan xilas olanları isə Babilə apardı; onlar Fars padşahlığının hökmranlığına qədər ona və oğullarına qulluqçu oldular; ta ki Yereyanın ağzı ilə söylənmiş Rəbbin sözü yerinə yetsin, torpaq öz şənbləklərindən zövq alana qədər; çünki viran qaldığı bütün müddət ərzində o, şənbə saxladı ki, yetmiş il tamamlansın. İndi isə Fars padşahı Kirin birinci ilində, Yereyanın ağzı ilə söylənmiş Rəbbin sözü yerinə yetsin deyər, Rəbb Fars padşahı Kirin ruhunu oyatdı; o da bütün padşahlığı boyunca car çəkdirib bunu yazılı şəkildə də bildirdi və dedi: “Fars padşahı Kir belə deyir: Göylərin Allahı Rəbb yer üzünün bütün padşahlıqlarını mənə vermişdir; O, mənə tapşırılmışdır ki, Yəhudada olan Yerusəlimdə Ona bir ev tikim. Onun bütün xalqı arasında sizdən kim vardırsa, Allahı Rəbb onunla olsun, qoy qalxsın.” 2 Salmələr 36:20–23.

“Dağılma” termini “yeddi vaxt”ın rəmzidir. Navuxodonosorun “yeddi vaxt” ərzində vəhşi heyvan kimi yaşaması hökmü, divar üzərindəki mistik sözlərlə — “mene, mene, tekel upharsin” — təmsil olunduğu kimi, Belşassarın hökmünün təmsali idi. Belşassarın hökmü, iki min beş yüz iyirmiye bərabər olan yazı ilə təmsil olunmuşdu; bu, həm Navuxodonosorun vəhşi heyvan kimi yaşadığı günlərin eyni sayı, həm də Levililər iyirmi altıda “yeddi vaxt”la təmsil olunan illərin eyni sayı idi.

Navuxodonosorun hökmü ilə tipikləşdirilmiş Belşassarın hökmü “yeddi vaxt” vasitəsilə simvolik olaraq təsvir olunmuşdu və bu hökmlərin hər ikisi ikinci mələyin xəbərinin rəmzi olan “Babilin süqutu”nu təmsil edirdi. Babilin ilk süqutu Nimrodun qülləsinin yıxıldığı zaman baş verdi.

Və bütün yer üzü bir dildə və bir danışqda idi. Onlar şərqdən köçərkən Şinar ölkəsində bir düzənlik tapdılar və orada məskunlaşdılar. Və bir-birlərinə dedilər: “Gəlin, kərpic düzəldək və onları yaxşıca bişirək.” Onlarda daş əvəzinə kərpic, palçıq əvəzinə isə qatran var idi. Və dedilər: “Gəlin, özümüzə bir şəhər və başı göylərə çatan bir qüllə tikək; özümüzə ad çıxaraq ki, bütün yer üzünə dağılmayaq.” Rəbb bəşər övladlarının tikdikləri şəhərə və qülləyə baxmaq üçün endi. Və Rəbb dedi: “Budur, xalq birdir və hamısının dili birdir; onlar buna başlamaqla indi niyyət etdikləri heç bir işdən saxlanılmayacaqlar. Gəlin, enək və onların dilini orada qarışdıraraq ki, bir-birinin danışığını anlamasınlar.” Beləcə Rəbb onları oradan bütün yer üzünə dağıtdı; və onlar şəhəri tikməyi dayandırdılar. Yaradılış 11:1–8.

Babilin mühakiməsində, yəni Nimrodun mühakiməsində, Rəbb Nimrodun üsyançılarını “bütün yer üzünün” “səthinə” səpələdi. Nimrod və onun tərəfdarları bilirdilər ki, onların üsyanı özlərinin səpələnməsinə səbəb olacaqdır; çünki onlar demişdilər ki, qüllə və şəhər tikmələrinin səbəbi

“özümüzə bir ad çıxaraq ki, bütün yer üzünün səthi üzərinə səpələnməyə.”

Peyğəmbərlik baxımından “ad” xarakterin rəmzidir. Nimrodun və onun tərəfdarlarının formalaşdırdığı xarakter onların əməlləri ilə təmsil olunur, çünki meyvələrinə görə xarakteri tanıyacaqsınız. Nimrodun üsyanının bəhrəsi və buna görə də onun xarakterinin rəmzi qüllənin və şəhərin inşası idi. “Qüllə” kilsənin rəmzidir, “şəhər” isə dövlətin rəmzidir. Nimrod üsyançıların adı, yəni onların xarakterini təmsil edən şey, kilsə ilə dövlətin birləşməsi idi; bu, simvolik olaraq vəhşinin surəti kimi də təmsil olunur.

Babelin süqutunu müəyyən edən parçanın daxilində “haydı” ifadəsi üç dəfə təkrar olunur. Üçüncüsü, Allah onların dilini qarışdırmaq və onları hər yana dağıtmaq hökmünü gətirdiyi zamandır. Birinci “haydı”, onların şəhər və qüllələrini tikdikləri ikinci “haydı” üçün hazırlıq idi. Onlar “haydı” ifadəsinin ikinci təzahürü zamanı öz işlərini başa çatdırdıqda, Allah onların üsyanını gözlə görünən şəkildə nəzərdən keçirmək üçün endi. Üçüncü “haydı” hökm idi, ikinci “haydı” isə gözlə görünən bir sınaq idi. Birinci “haydı” onların ilk uğursuzluğunu təmsil edir və peyğəmbərcəsinə “haydı”nın üç dəfə ifadə olunması əbədi Müjdənin üçpilləli sınaq prosesini müəyyən edir. Nimrodun üsyanı və süqutu barədə şəhadətdə bundan qat-qat artıq məlumat vardır, lakin biz sadəcə Babilin (Babelin) ilk dəfə yıxıldığı zaman “dağılma” ilə təmsil olunan “yeddi dəfə” rəmzinin müəyyən edildiyini göstəririk. Nimrodun hökmü dağılma ilə, Navuxodonosorun hökmü “yeddi dəfə” ilə, Belşassarınkı isə “iki min beş yüz iyirmi” ilə təmsil olunurdu.

Alfa və Omeqanın imzası müəyyən edir ki, dördüncü və beşinci fəsillərlə təmsil olunan peyğəmbərlik xətti ikinci mələyin və Gecəyarısı Fəryadının son yağış xəbəridir. Xətt Babili təmsil edən Navuxodonosorun süqutu ilə başlayır; bu da 1798-ci ili göstərir; həmin vaxt ruhani Babil (papalıq) birinci dəfə süqut etdi. Sonra isə xəttin sonunda Belşassarın Babili süqut edir və bu, bazar günü qanunu böhranından başlayaraq ruhani Babilin (yenə də papalığın) mütərəqqi süqutunun başlanğıcını işarələyir. Xəttin əvvəlində Babilin süqutuna dair iki şahid var, sonunda isə iki şahid vardır. Peyğəmbərlik məntiqi böyük Başlanğıc və Sonun imzasını tanıyır, eyni zamanda Danielin dördüncü və beşinci fəsilləri ilə təmsil olunan xətdə Babilin süqutu mövzusunun dörd şahid tərəfindən təsdiq edildiyini görür.

Navuxodonosor ilə Belşassarın tip və antitip münasibətində, son günlərlə uyğunlaşdırıldıqda, quzuya bənzər vəziyyətində olan yer vəhşisinin Navuxodonosorla təmsil olunduğunu, sonra isə əjdaha kimi danışdıqda Belşassarı gördüyümüzü aşkar edirik. Peyğəmbərlik münasibətində biz, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Konstitusiyasının rəhbərlik etdiyi Respublikaçı buynuzun Navuxodonosorla təmsil olunduğunu, Konstitusiyanın devrilməsinin isə Belşassarla təmsil olunduğunu görürük. Həmçinin Navuxodonosoru müdrik bakirə, Belşassarı isə ağılsız bakirə olaraq da görəcəyik.

Daniel kitabının dördüncü və beşinci fəsillərinə dair mülahizəmizi növbəti məqalədə davam etdirəcəyik.

“Belşassar Allahın iradəsini bilmək və yerinə yetirmək üçün çoxlu imkanlar verilmişdi. O, babası Navuxodonosorun insan cəmiyyətindən qovulduğunu görmüşdü. O, qürurlu hökmdarın öyündüyü zəkanın onu verən Tərəfindən əlindən alındığını görmüşdü. O, padşahın öz

səltənətindən qovularaq çöl heyvanlarına yoldaş edildiyini görmüşdü. Lakin Belşassarın əyləncəyə və özünü ucaltmağa olan sevgisi onun heç vaxt unutmamalı olduğu ibrətləri silib apardı; və o, Navuxodonosorun üzərinə aşkar hökmlər gətirmiş günahlara bənzər günahlar işlətdi. O, lütfkarlıqla ona bəxş edilmiş imkanları puça çıxardı, həqiqətlə tanış olmaq üçün əlçatan olan imkanlardan istifadə etməyi laqeydliklə kənara qoydu. “Xilas olmaq üçün nə etməliyəm?” — bu, böyük, lakin ağılsız padşahın laqeydliklə yan keçdiyi bir sual idi.

“Bu, bu gün düşüncəsiz, cəld və ehtiyatsız gəncliyin təhlükəsidir. Allahın əli günahkarı Belşassarın başına gəldiyi kimi oyadacaq, lakin çoxları üçün tövbə etmək artıq çox gec olacaq.

“Babil hökmdarının sərvəti və şöhrəti var idi, və o, təkəbbürlü özünəxas keş-şefəsi içində göylərin və yerin Allahına qarşı özünü yüksəltmişdi. O, öz qüvvəsinə bel bağlamışdı və heç kəsin cəsarət edib: “Niyə belə edirsən?” — deyəcəyini düşünmürdü. Lakin müəmmalı əl onun sarayının divarına hərflər yazarkən, Belşassar heyratə gəldi və susduruldu. Bir anda o, bütün gücündən tamamilə məhrum edildi və uşaq kimi alçaldıldı. O anladı ki, Belşassardan daha böyük Olanın mərhəmətinə qalmışdır. O, müqəddəs şeyləri lağa qoyurdu. İndi isə vicdanı oyandı. O anladı ki, Allahın iradəsini bilmək və yerinə yetirmək imtiyazına malik olmuşdur. Onun babasının tarixi divardakı yazı qədər aydın surətdə gözləri önündə canlandı.” Bible Echo, 25 aprel 1898.